כט: ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

יעשה מאמר ויקנה בו'. ומשום ביטול מצות יבמין ליכא למיתם כדפריטית בפ' שני (לעיל דף יח:) (ו):

לא מיממאה לו. פירוש בדגל שהוהרו על הטומאה כדאמרינן בר"ה (דף טז:) (ז) ועוד י"ל דאין מטמאה לו היינו דאינה חייבת ליטמא לו למאן דאמר בסוטה (דף ג.) לה יטמא חוכה: **עבד** בה **מאמר מיבעיא.** וא"ת דמשמע דלא עדיפא בעלת מאמר מארוסה וכהאולן (לקמן דף לט. ושם) קאמר רבא גופיה מאמר לב"ש עושה ולאי ארוסה לדחות בגרה וספק נשואה לחלוץ בנכסים אלמא מהני ליורשה וי"ל דהכא גרם רבה רבו של אביי דמסיק עלה אמר ליה אביי ולקמן גרם רבא שהוא אמר אביי: **אלא** לענין מסירה לחופה. וא"ת מאי משני דהשתא נמי תקשי השתא ארוסה בעלמא בעיא מסירה לחופה עבד בה מאמר מיבעיא וי"ל דעבד בה מאמר וגא עליה והביאה עושה אותה ככנוסה: **אביה** ובעלה מפירים נדרייה. ואם אין לה אב או אמיתה ברשות אב לא מלי מיפר כדאמרינן בנדרים (דף עא.): **כגון** (ט) שעמדה בדין בו'. לפי מסקנת שאריי דעבד בה מאמר כדמוכח בנדרים בפ' ערבה המאורסה (שם עד.) דלר' אליעזר כיון דעביד בה מאמר ופסקו לה מזונות משלו נודרת על דעתו ולר' יהושע דוקא בחד יכם אבל בתרי כיון דאי בעי אחוה פסיל לה עליה בביאה או בגיעת איזה נודרת על דעתו ולר"ע אפילו ביכם אחד מאמר דלא יפר אפילו עבד בה מאמר משום דאין מייבים עליה סקילה כנערה המאורסה ולא יתכן לפי זה מה שפי' בקונטרס בריש פ"ב (לעיל יז: ד"ה ולימא) דמאן דאמר אין זיקה אפי' בחד הייגו ר"ע דמלי סבר לא יפר משום דאין מייבין עליה סקילה: שנשא

ואי ס"ד מאמר לב"ש קונה קנין גמור זה יעשה מאמר ויקנה וזה יעשה מאמר ויקנה אלא מאי דוחה דחייה גמורה זה יעשה מאמר וידחה וזה יעשה מאמר וידחה אלא מאי אית לך למימר מאמר דהתירא דחי דאיסורא לא דחי ה"נ מאמר אפילו למ"ד מאמר קונה קנין גמור מאמר דהתירא קני דאיסורא לא קני רב אשי מתני הכי אמר ר"א לא תימא מאמר לב"ש דחי דחייה גמורה וצרתה חליצה נמי לא בעיא אלא דוחה ומשייר הוא א"ר אבין אף אנן נמי תנינא ב"ש אומרים יקיימו יקיימו אין לבתחלה לא ואי ס"ד מאמר לב"ש דוחה דחייה גמורה זה יעשה מאמר וידחה וזה יעשה מאמר וידחה ואלא הא קתני בש"א אשתו עמו והלזו תצא משום אחות אשה אלא יבמה דחזיא לבולהו חזיא למקצתה יבמה דלא חזיא לבולהו לא חזיא למקצתה [מ]בעי רבה מאמר לב"ש נישואין עושה או אירוסין עושה אמר ליה אביי למאי הלכתא אילימא ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה השתא ארוסה בעלמא תני ר' חייא [נ]אשתו [א]ארוסה לא אונן ולא מטמא לה יכן היא לא אוננת ולא מטמאת לו [ב]מתה אינו יורשה מת [ג]הוא גובה כתובתה עבד בה מאמר מיבעיא ואלא לענין מסירה לחופה מאי נישואין עושה ולא בעיא מסירה לחופה או דלמא אירוסין עושה ובעיא מסירה לחופה א"ל השתא לא עבד בה מאמר כתיב [ד]יבמה יבא עליה בעל כרחה עבד בה מאמר מיבעיא א"ל [ה] שאני אומר [ו]כל העושה מאמר ביבמתו פרחה ממנו זיקת יבמין

ואי מאמר לב"ש קונה קנין גמור. זה יעשה מאמר בזו ויקנה אותה קנין גמור להיות אשתו דהא אין איסור במאמר (ג) ותצא אחותה מעליו ולא הוה הך אחות זקוקתו ויכנוס את אשתו: **אלא מאי כו'.** נהי נמי דלא קני קנין גמור הא אמרת דוחה בגרה ותקשה לך נמי יעשה מאמר בזו ותדחה אחותה ויכנוס את אשתו: **דסיפירא דחי.** מאמר שנעשה בהיתר דאי הוה בעי לייבומי בשעת מאמר הוה מצי לייבומי כגון במתני' דעדיין לא נפלה אחותה: **דאיסורא.** כגון דנפלו שתי האחיות קודם מאמר: **הכי נמי.** לענין קניה: **ורבפה.** אחותה שנעשית לה צרה בזיקה חליצה נמי לא מיבעי (ד) דתצא משום אחות אשה: **אלא דוחה.** אותה מלאסור (ה) אשת בעל המאמר עליו: **ומשייר.** דבעיא חליצה אם בא ליגשא עד שלא כנס היכם את בעלת המאמר. ולקמיה פריך ליה הא קתני הלזו תצא משום אחות אשה דמשמע אף מחליצה: **זה יעשה מאמר וידחה.** את אחותה מעליו ואח"כ יטא את זו אלא לאו משום דלא דחי דחייה גמורה וכל כמה דרמיא עליה לחליצה זקוקתו היא ואוסרת את זו עליו: ה"ג **אלא יבמה דחויא כו'.** כלומר אלא לעולם דוחה דחייה גמורה וקקשיא לך התם נמי לידחי לא דמיא למתניתין דהכא דכי נפלה ועבד מאמר הוה חזיא לכולהו מילי דיבמה להמייבם ולחלוץ הלכך חזיא למקצתייהו למאמר דמאמר דחיא אחותה לכשתפול אבל התם דתרוייהו נפלו קודם מאמר ולא חזיא לכולהו מילי דיבמה לא חזיא למקצתה לפיכך אין מאמר דוחה אחותה: **השתא ארוסה.** דקידושין דידה דאוריית' תני רבי חייא אינו יורשה ואינו מטמא לה מאמר יבמין מדרבנן הוא דהא מדאורייתא יבמה יבא עליה כתב רחמנא מיבעיא: **לא אונן.** ליאסר בקדשים (ו): **ולא מיטמא.** אם כהן הוא דהא לאו שארו הקרוב אליו היא: **וכן היא לא אוננת.** ליאסר בקדשים: **ולא מיטמאת.** אינה צריכה להתעסק בו. (ז) ולאו דוקא נקט ולא מיטמאת דהא בנות אהרן לא הוזהרו על הטומאה (ח) אלא אחיי דנקט לא אוננת דאינעריך ליה נקט ולא מיטמאת דבעי למתני תרתי בדידה וכדידיה כך שמעתי. ולי נראה ולא מיטמאה כגון ברגל שישראלים מוזהרים על הטומאה (ט) מונבלתם לא תגעו (י) בסמ' ר"ה (דף עז:): **נוכח כתובתה.** ובדכתב לה מן האירוסין מיתוקמא בכתובות בפרק הכותב (דף פט:): **ולא בעיא מסירה לחופה.** דאם בא עליה בעל כרחה בלא חופה קני ואי בעי מו לאפוקי בגיטא קגיא לה: **בעל כרחה.** דקני לה ונעשית כאשתו לכל דבר בביאה בע"כ שאין בה חופה: **וחלה עליו זיקת אירוסין.** ונשואין של שאר נשים ואם בא עליה לאחר מאמר בלא חופה לא קנה: **יפר.** אחד מהן את נדרה: **לאחד ולא לשניים.** שומרת יכם מ' יפר אבל שומרת לשני יבמין לא יפר לא זה ולא זה: **אין זיקה.** דמיהו ככנוסה: **ואפילו כאחד.** היכא דליכא אלא חד דודאי עליה רמיא אפ"ה אין זיקה: **לפרי אין זיקה.** דלא ידענן נהי מייהו רמיא ואפילו שניהם כאחד אין הפרתן הפרה דקלישא זיקתן: **אלא לפרי אמאי.** נהי נמי דיש זיקה אפי' לתרי מיהו יפרו שניהם מיבעי ליה: **ואמר רמי בר** (ט) **אבא** גרסינן: **בשוקפות.** הוא ואביה כארוסה: **לדחות בגרה.** בחאותה שנפלה לפניו אחר מאמר זו: **דלא סני לה בגט.** העושה מאמר ביבמה ובא להוליאה בעיא חליצה וגט ולא אמרינן ככנוסה היא וסגי לה בגט: **אמר לך רבי אלעזר ורב נחמן מי ניחא.** כלומר נהי נמי דקונה בשלמא לר' נשואין עושה שפיר אלא לרב נחמן דאמר לא עביד אלא אירוסין מי ניחא הא בשותפות ליכא למימר דיפר קתני יפרו מיבעי ליה: **אלא הכא במאי עסקינן שעמדה בדין.** לדידי (אפילו) בלא מאמר ולרב [אמין] אחר מאמר ולא רצה לכנוס ולא לפטור: **ופסקו לה מזונות משלו.** דתניא לקמן בהאולן (דף מא:) עמד בדין וברח מזונות משל יבם דמהשתא בעלה הוא ועל דעתו נודרת על מנת שיבלה:

מתני'

מסורת הש"ס

א) [נדרים עד:], ב) לקמן מג: ע"ש כתובות נג. פט: ע"ש בגא מציעא יח. ע"ש סנהדרין כח: [ע"ש היטב], ג) [לקמן נב.], ד) נדרים עד., ה) [שם ע"ש], ו) [כנדרים ליתא], ז) [לעיל יח. לקמן ל. נח:], ח) כתובות לט. מו: קדושין ד. נדרים סו:, ט) שבת מו: ניעין פט: נדרים עג: עד. נדה מו:, י) [קדושין יא:], כ) [ויקרא יא].

תוס' חד מקמאי

ת"ל שומרת יבם בין ליבם א' בין לשנים ר"א [אומר] יפר ר"י אומר לא' ולא לשנים ר"ע אומר לא לאחד ולא לשנים והלכתא כר"א דקי"ל יש זיקה אפילו בתרי והוינן בה לר"א נהי נמי דיש זיקה אפלו בתרי בשלמא לא' מיפר אלא לתרי אמאי מיפר כ"א לבדו ואוקימנא בגון שעמדה בדין עם א' מהן ופסקו לה מזונותיה משלו וכדרבי פנחס משמיה דרבא דאמר כל הנודרת ע"ד בעלה היא נודרת ואיכא דמפרש אע"ג דעמדה

מוסף רש"י

לא אונן. אין אנינות חל עליו לאיסור אמילת קדשים (ב"מ יח:) אם מתה אינו נאסר בקדשים מחמת אנינות (סנהדרין כח.), ולא מטמא לה. אם כהן הוא (שם ושם) דכתיב כי אם לשארו, וכיון דאשתו, והאי לאו שארו הוא דלא כאו עדיין לידי קרוב כשר (ב"מ שם), וכן היא לא אוננת. אינה נאסרת בקדשים מיתתו בקדשים (סנהדרין שם), ולא מטמאת לו. לאו משום סכנה קאמר, דאין כהנות מוהרות על הטומאה, דכתיב בני אהרן, אלא אינה זקוקה לעמוד לו. לא כהנת ולא ישראלית, שאינה להתעסק בשבוה מתי אלוה אלמורים נפרשה, דכתיב לה יטמא, ותניא לה יטמא מלוה יאם לא הלה מטמאתם אותו כעל כרחו ומעשה כיוסף הכהן כי' בתורת הכהנים (ב"מ שם וכעי"ז בכתובות נג שם: אלו אינה מלוה להתעסק בו, ואילו דתנא לא אוננת תנא ולא מטמאת, ולאו דוקא, דנשים דבסוטה לא הוהרו על הטומאה (סנהדרין כח:) ואית דלא גרסי אינה מטמאה (שם), מתה אינו יורשה. נדונית בית אביה דלא תקון יורשה הכהן לא שתכנס לאוסה אי שתמסר לבעלותיה (כתובות נג.) אי דיבית הכהן נקוקה לן מנאתי הקרוב אליו ממשפחתו איכם אותה בכ"ב (ויק' יא:) ואם לאו שארו הוא (ב"מ יח: וכעי"ז בכתובות שם:), מת הוא. נחייב גובה כתובתה. מנה מתניתא ותוספתא אם כתב לה (כתובות נג.) בדכתב לה מן האירוסין מיקמיין לה בנשים אחרון (סנהדרין כח.), בין יבם אחד בין שני יבמין. כין שזקוקה ליבם אחד כין לשני יבמין אמר ר' אליעזר יפר, ומוקמיין ליה בנמלכת בשעמדה בה מאמר אחד מהן (נדרים עד.), לא לאחד ולא לשנים. כלומר כין שנפלה לפני יבם אחד כין שנפלה לפני שנים, דלא קריין ביה אישה (לעיל יז:), אין זיקה אפילו לאחד. אפילו ליבם אחד אינה זקוקה דאיכוי נכא אליה בעל כרחה אחר מאמר יבעילה דבעל כרחה קונה גמור. לישנא אחרינא בגמרא (לקמן מא.), נערה המאורסה אביה ובעלה מפירים נדרייה. ואיני מופר עד שיפרו שניהם (כתובות לט.) ולהכי נקט נערה דלדוקא נערה שהיא כרשות אביה דמתיב בעמוריה בית אביה (נדרים עו:) על דעת בעלה הויא נודרת. על מנת אם ירלה הבעל ומהכה עליה דמזדקק לה כיום שמעו (שבת מו:).

דאמר (לקמן) דס"ל לב"ש מאמר קונה קנין גמור: **אלא** לענין מסירה לחופה. וא"ת ומ"מ הדרא קושיין לדוכתין דשמא מרוסה בעלמא בעינן מסירה לחופה עבד בה מאמר מיבעיא וי"ל דמיירי בגא אליה בעל כרחה אחר מאמר יבעילה דבעל כרחה קונה גמור. תכן קנני לה דאמאר לה דקדוש הביאה מגרע גרע הביאה לאוייה כאשה בעלמא ובעיא מסירה לחופה: בל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת. וא"ת א"כ למה אמתא פרשת נדרים. וי"ל דהא דאמרינן בל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת הייגו לגבר דאמתא פרשת נדרים:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com